

нормах цивільного права (*jus civile*). Користування власною річчю, отримання із неї доходів та розпорядження останньою. Право власності відіграло велику роль у житті римського народу. Звідси слід зазнати, що римляни часто називали право власності – найвищою владою.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Основи римського приватного права: підручник. За заг. ред. В. І. Борисової та Л. М. Баранової. Х.: Право, 2008. 224 с.
2. Калюжний Р. А., Ящурицький Ю. В. Основи римського приватного права: курс лекцій. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. 184 с.
3. Макачук В. С. Основи римського приватного права: навч. посіб. вид. 2-ге, допов. К.: Атіка; Х.: Право, 2015. 256 с.
4. Основи римського приватного права: навчально-методичний посібник. За ред. Є. О. Харитонова. Одеса: Фенікс, 2019. 296 с.

Тютюн Ольга Володимирівна,

*студентка 2-го курсу факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник: к.ю.н., професор Калітенко О.М.*

МІСЦЕ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ

У сучасному світі все більшої і більшої популярності набувають інноваційні технології. Сьогодні ми не можемо уявити себе без девайсів та інших інновацій, ми активно ними користуємося та впроваджуємо у життя. Варто погодитись з тим, що це зручно, комфортно та полегшує вирішення багатьох проблем і питань. А тому світ вже ніколи не повернеться до того рівня життя, який був раніше, залишається лише з користю використовувати ті напрацювання, які ми маємо і будемо мати.

Напевно кожен із нас зустрічався із таким терміном як «штучний інтелект», адже поряд із розвитком цифрових технологій даний термін досить часто почав використовуватися людством. Відомий світовий інженер Ілон Маск говорить, що розвиток ІТ технологій зумовлює необхідність повного дослідження штучного інтелекту як об'єкта права, його ознак, видів та можливостей.

Так, термін «інтелект» (*intelligence*) походить від латинського поняття *intellectus* – «розум». Вперше термін «штучний інтелект» (*artificial intelligence*) було запропоновано у 1956 році в Стенфордському університеті (США) [1, с. 62].

У Державному стандарті України ДСТУ 2938-94 («Системи оброблення інформації») штучний інтелект визначається як «здатність систем оброблення даних виконувати функції, що асоціюються з інтелектом людини – логічне мислення, навчання та самовдосконалення» [2, с. 105].

Ми можемо сказати, що штучний інтелект – це здатність автоматизованих систем виконувати ті функції і завдання, які потребують інтелектуальної діяльності людини. Звідси виникає питання: яке місце займає дана інновація у цивільному праві і чи є необхідність у тому, щоб ті завдання, які сьогодні виконує людина, згодом буде виконувати робот?

Аналізуючи дане питання, можна з впевненістю сказати, що на сьогоднішній день штучний інтелект не має правового регулювання у праві, а, зокрема, і у цивільному. Це є викликом сучасності над яким працює дуже багато вчених, які наводять свої варіанти та аргументи щодо місця даного інституту в правовому регулюванні майбутнього. На сьогодні у світі немає єдиного підходу щодо вирішення даного питання.

Існує думка, що роботи, як один із варіантів вираження штучного інтелекту, можуть набути правового статусу суб'єктів цивільних правовідносин. Оскільки вони будуть створені шляхом сканування людської свідомості та переміщення її на електронний носій. Права та обов'язки внаслідок вчинення дій роботами, за загальним правилом, будуть виникати безпосередньо у них.

Щодо відповідальності та відшкодування шкоди завданої цими пристроями, то вона повинна покладатися на роботів, які заподіяли шкоду. Однак, виникає питання, яким чином дані пристрої будуть її відшкодовувати? І в цьому випадку будуть звертатися до власника або виробника, які понесуть субсидіарну (солідарну) відповідальність за завдані збитки.

І тут піддається сумніву статус «суб'єкта», оскільки, якщо аналізувати згідно законодавства, то відповідно до п. 1 статті 2 Цивільного кодексу України визначає, що «учасниками цивільних відносин є фізичні особи та юридичні особи», це означає, що якщо при відшкодуванні шкоди будуть брати участь фізичні чи юридичні особи, то статус цих пристроїв (роботів) переходить із «суб'єкта» в «об'єкт».

На даний момент більше переконання викликає думка про те, що штучний інтелект потрібно відносити до об'єктів цивільних правовідносин. Оскільки, у будь-якому випадку, без діяльності і впливу людини, як суб'єкта, участь роботів та інших пристроїв, що будуть представляти штучний інтелект, у цивільному обороті є неможливим.

Головними аргументами, щодо розгляду штучного інтелекту, як об'єкту цивільного права є такі:

1) штучний інтелект – це продукт діяльності людини, щодо якого виникають правовідносини. Наприклад, у справі *Robotic Vision Systems, Inc. v. Cybo Systems, Inc.*, 17 F. Supp. 2d 151 (E.D.N.Y. 1998) №. 92 cv 5012 від 15 вересня 1998 року предметом договору, який було оскаржено у суді, були два роботи, які виконували технічну роботу [3].

Очевидно, що у даному випадку, роботи набули статусу об'єкта цивільних правовідносин, щодо яких було укладено договір.

2) штучний інтелект, у будь-якому своєму вираженні, не може самостійно відповідати за свої дії, що автоматично виключає варіант віднесення його до суб'єктів цивільних правовідносин.

Звернувшись до європейського досвіду, можна побачити, що у Резолюції Європарламенту № 2015/2103 визначено, що відповідальність за дії та шкоду, яку здійснила електронна особа, в тому числі, шкода завдана за участі штучного інтелекту, пропонують покласти на виробника або власника, залежно від обставин і ситуації.

Безпосередньо у чинному законодавстві визначено перелік об'єктів цивільних прав. Відповідно до статті 177 Цивільного кодексу України : «Об'єктами цивільних прав є речі, у тому числі гроші та цінні папери, інше майно, майнові права, результати робіт, послуги, результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація, а також інші матеріальні і нематеріальні блага».

Визначаючи штучний інтелект об'єктом цивільних правовідносин, необхідно замислитись чи можемо ми віднести його до якогось із видів об'єктів, що зазначені у статті чи, можливо, необхідно її доповнити новим видом об'єктів.

В юридичній доктрині думки розділяються, так на думку Каткової Т. Г.: «Якщо товариство експертів та законодавці дійдуть висновку, що робот може виступати виключно в якості об'єкта, фактично його роль може бути прирівняна до майна в розумінні статті 177 ЦК України» [4].

На мою думку, штучний інтелект можна також віднести до результатів інтелектуальної та творчої діяльності, оскільки це і є результат цієї діяльності, однак є багато аргументів, щодо доповнення статті новим видом об'єкту. Аналізуючи ці факти, варто погодитись із думкою О. Баранова, який розглядає штучний інтелект як специфічний об'єкт цивільного права.

Отже, штучний інтелект є великим надбанням людства, головне вміло його використовувати та застосовувати на практиці. А щодо правового регулювання, то я переконана, що зовсім скоро це питання буде врегульоване

на законодавчому рівні, оскільки зараз над цим працює безліч вчених. Щодо варіанту надання статусу «суб'єкта» чи «об'єкта», то це буде залежати від рівня розвитку штучного інтелекту, адже, якщо буде необхідна участь людини, як суб'єкта, тоді варто відносити штучний інтелект до об'єкта цивільного права. А якщо робота пристрою не потребує жодного втручання людини, тоді можна відносити його до суб'єктів цивільного обороту. Однак, я впевнена, що законодавець прийме виклик сучасності, знайде компроміс між цими аргументами та створить місце у правовій системі для штучного інтелекту.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Карпенко В., Гіпотетичне майбутнє універсального штучного інтелекту. Філософія науки: традиції на інновації. 2011. №1 (3). С. 57-64.
2. Козлова О.В. Переваги експертних систем за традиційними системами штучного інтелекту. Системи озброєння і військова техніка. 2011. № 1 (25). С. 104–106.
3. Robotic Vision Systems, Inc. v. Cybo Systems, Inc., 17 F. Supp. 2d 151 (E.D.N.Y. 1998) №. 92. CM 5012. URL: <https://law.justia.com/cases/federal/district-courts/FSupp2/17/151/2488678/>
4. Каткова Т. Г. Закони про роботів: сучасний стан і перспективи розвитку. ІТ право: проблеми і перспективи розвитку в Україні: матеріали наук.-практичної конференції (Львів, 17 листопада 2017 року). Львів: НУ «Львівська політехніка», 2017. С. 58-64. URL: <http://aphd.ua/publication-345/>.

Цапушел Ірина Миколаївна,

студентка 1-го курсу магістратури факультету цивільної та господарської юстиції Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Берназ-Лукавецька О.М.

ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДЕННЯ ДОГОВОРУ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ЧЕРЕЗ МЕРЕЖУ ІНТЕРНЕТ

Розвиток інформаційних технологій в Україні та в світі загалом, спонукає до поширення електронної торгівлі. Це зумовлює необхідність вдосконалення правового регулювання відносин, які виникають при використанні мережі Інтернет. Найбільш розповсюдженою є торговельна діяльність, яка здійснюється як юридичними, так і фізичними особами. Як наслідок, укладення договору купівлі-продажу за допомогою електронної мережі тягне за собою виникнення певних особливостей у даних правовідносинах.

Необхідно з'ясувати нормативно-правову базу, яка регулює данні специфічні відносини. Основоположним є Цивільний кодекс України, який встановлює основні засади укладання договору, процес його виконання та